

Bussbyråkratene gir og tar

JOURNALIST KARI PEDERSEN skriver om bussruteomleggingen og særskilt om Mulebussen (PS-spalten i BT 5.11.). Nr. 10, som bussen nå heter, (tidligere 5), har som de fleste busser 2 endestasjoner. Nr. 10 sin andre endestasjon er Wergeland. På denne siden bor jeg. Nærmere bestemt, på toppen av Søndre Skogveien. Vi var, før omleggingen, så heldige å ha to busser, den som går over Gyldenpris til Mula, og nr. 6, som gikk fra Mindeveien til Formanns vei. Denne bussen gikk via Solheimsviken, Michael Krohns gate.

NÅ HAR, FOR Å LÅNE Kari Pedersens uttrykk, bussbyråkratene tatt fra oss denne bussen. Vi har nå ingen buss fredag, lørdag, søndag, mandag, ned til Solheimsviken, eller opp. Vi har en servicelinje tirsdag, onsdag og torsdag, med kjøring tre ganger for dagen. For oss er Solheimsviken meget viktig. Her har vi apotek, post, legesenter, tannlegesenter, banke, fotpleie, flere matvarebutikker, samt andre butikker som blomster, brød, etc.

Det bor en del eldre mennesker «her på toppen» av Søndre Skogveien. Å gå ned i dag lar seg kanskje gjøre for de friskeste, men når vinteren setter inn med snø og is, blir det uholdbart. Vi har imidlertid fått et tilbud som går ut på at vi, fremdeles, må gå ned, men retur kan vi få ved å ta buss som kommer fra sentrum og går via Michael Krohns gate tilbake til byen. Den kan vi følge til Lotheveien, krysse gaten og gå videre til Moholt. Der må vi vente på bussen fra Mula, og så reise via Gyldenpris og hjem. Jeg vil kalle dette for et uforskammet tilbud.

Mitt forslag til fylkeskommunen og Skys er at nå som Mulebussen går oftere enn tidligere, ville det være på sin plass at annenhver buss kjører om Solheimsviken. Mula vil fremdeles beholde sine hyppige ankomster og avganger.

I.U. JOHANSEN, BERGEN

Feil om Rødt

Roger Solsvik fra den lille stalinistiske gruppen Tjen Folket prøver i BT torsdag 14. november å framstille seg og sine som de eneste som er konsekvent imot okkupasjonen av Afghanistan. Det hadde vært sørgelig om dette var riktig, og at krigsmotstanderne i Bergen kunne telles på en hånd. Rødts leder, Turid Thomassen, reiste for to år siden til Afghanistan for å få førstehåndsinformasjon. Dette står det etter min mening respekt av. Det er enklere å sitte hjemme og være radikal. SV startet i regjering med et positivt syn på norsk deltagelse i ISAF-styrkene, men har heldigvis endret syn. MDG og NKP deler dette standpunktet, og i tillegg har vi folkebevegelsene. I befolkningen for øvrig har motstanden mot denne krigen ligget på omtrent 50 % i mange år. Det finnes ikke noe demokratisk fundament for denne krigen, og Norge bør trekke styrkene ut så fort som mulig.

ODD ARILD VISTE, LEDER RØDT BERGEN

På engelsk går det knirkefritt, men på norsk misforstår datamaskinen stadig hva vi sier. Bedre taleteknologi kan lette hverdagen for mange tusen nordmenn.

Datamaskinen må skjønne norsk

TALETEKNOLOGI

Knut Kvale, Telenor, Torbjørn Nordgård, Lingit, Torbjørn Svendsen, NTNU, Gunn Inger Lyse og Anje Müller Gjesdal, UiB

NYLIG BLE DET LANSERT et dikteringsprogram for mobiltelefon som kan skrive alt du sier til den – på norsk. Med denne «appen» kan du snakke inn tekstmeldinger og e-poster uten å bruke tastene på mobilen. Appen som kalles «Dragon Dictation» er det første generelle dikteringssystem som kan gjøre om vanlig norsk tale til skrevne setninger. Apple har introdusert Siri, en talestyrt assistent for Iphone/Ipad som gjenkjenner tale og forstår det som blir sagt.

Siri finnes ikke på norsk, og den norske versjonen av Dragon Dictation tolker mye feil – mye mer feil enn for eksempel den engelske versjonen. Hvorfor er det slik?

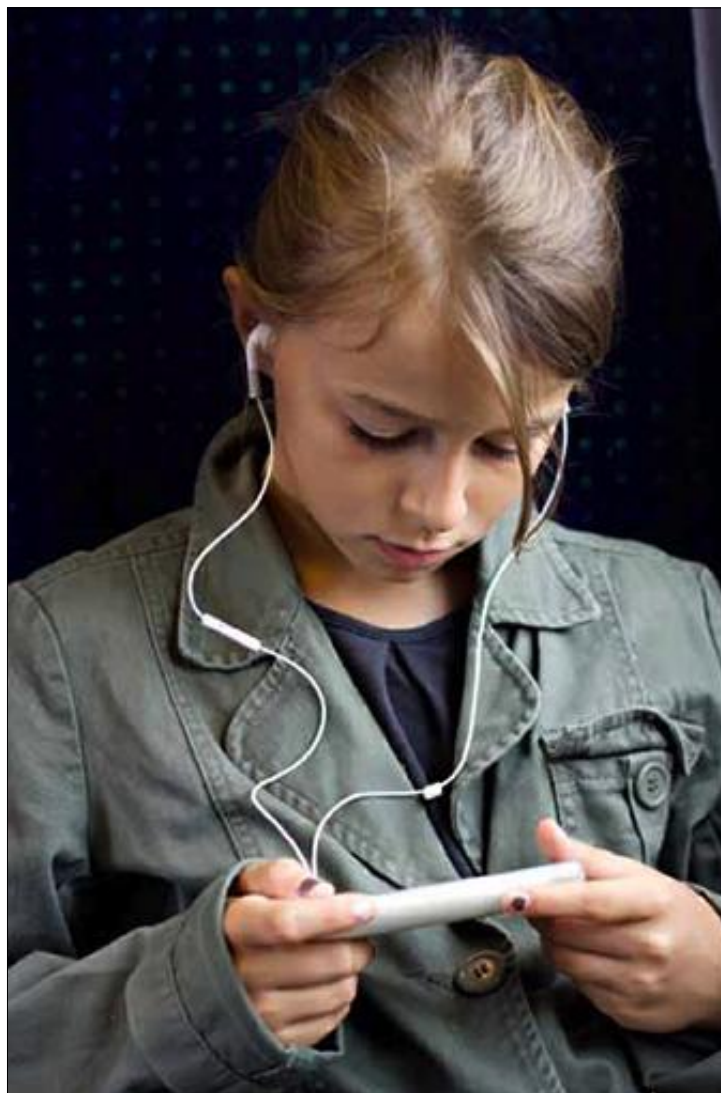
TALEGJENKJENNING ER en del av det vi kaller moderne taleteknologi, som gjør at vi kan snakke til datamaskinen som enten utfører en handling som vi ber om gjennom talekommandoer, svarer tilbake eller skriver ordrett diktat av det vi sier. Taleteknologien gjør datamaskinen talefør – og dermed enklere å kommunisere med.

Taleføre datamaskiner er spesielt nyttig for folk med nedsatt funksjonsevne, for eksempel blinde og svaksynte, dyslektikere, CP-rammede og personer med muskellidelser.

Vi har i dag enkelte språkteknologiske produkter for norsk, som talesyntese, stavekontroll, ordprediksjon og maskinoversettelse. Kvaliteten er stort sett sammenlignbar med det vi finner for andre språk, selv om dette ikke nødvendigvis betyr at kvaliteten er god nok.

MEN VI MANGLER GODE NORSKE taleteknologi-systemer, som kan gjøre om tale til tekst (diktering) eller formidle talekommandoer til andre verktøy og programmer. En velfungerende norsk taleteknologi ville gi mange med nedsatt funksjonsevne mulighet til å kunne jobbe i stedet for å bli uføretrygdet.

Ikke minst ville en taleteknologi være en vei ut av isola-

NYTTIG: Med de nye mobiltelefon-«appene» kan du snakke inn tekstmeldinger og e-poster uten å bruke tastene på mobilen.

FOTO: COLOURBOX.COM

sjon og ensomhet om de enkelt kunne kommunisere med andre gjennom tekstbaserte medier som Facebook, twitter og e-post. For næringslivet og den allmenne bruker i hverdagen ville generell taleteknologi på enkelte områder være et effektiviseringsverktøy, siden du kan gjøre flere ting på en gang, uten nødvendigvis å sitte foran en skjerm. Utvikling av norsk taleteknologi er derfor samfunnsøkonomisk lønnsomt.

PÅ NOEN SPESIALOMRÅDER finnes det norske dikteringsprodukter, for eksempel innen medisinsk diktering. Her er vokabularet relativt begrenset, slik at systemet vet hvilke ord det kan forvente å finne.

DET STØRSTE PROBLEMET er imidlertid fraværet av generelle dik-

terings- og taleteknologi-verktøy som vil kunne lette hverdagen for et stort antall brukere.

Så hvorfor mangler vi dette for norsk, når den generelle teknologien finnes, og fungerer for andre språk?

NORSK ER ET LITE SPRÅKSAMFUNN i forhold til for eksempel engelsk, og norske taleteknologier er derfor ikke nødvendigvis kommersielt interessant å utvikle. Språklig sett er taleteknologi for norsk utfordrende, fordi bruken av dialekter står betydelig sterkere i Norge enn i våre naboland. Siden vi ikke har én etablert og allment akseptert talenorm må taleteknologier kunne håndtere et større antall uttalevarianter. Å tilpasse den generelle teknologien krever språkspesifikke løsninger – og

en del av disse løsningene krever en større forskningsinnsats.

EN TALEGJENKJENNER BASERER seg på statistikk om hvordan vi uttaler lyder, informasjon om hvordan lydene settes sammen til ord, og statistikk om hvordan ordene former setninger. For at denne statistikken skal bli god nok, trengs store databaser med tale fra et stort og bredt utvalg av talere, helst med flere 100 millioner ord fra ulike tekstkilder.

I 2010 ble den norske Språkbanken opprettet. Språkbanken utvikler nye språkteknologiske ressurser som vi mangler for norsk, og rustet opp og bedrer tilgjengeligheten av eksisterende ressurser. Dermed har vi fått på plass noe av materialet som trengs for bedre taleteknologi.

I TILLEGG TIL SPRÅKBANKEN gjennomfører det europeiske forskningsnettverket META-NET en omfattende kartlegging av ressurser, og tar sikte på å skape en europeisk plattform for kvalitetssikring og distribusjon av språkteknologiske ressurser og verktøy. Et viktig mål er også å gjøre ressurser tilgjengelige slik at forskere og næringslivet kan dra nytte av hverandre. Det er viktig at vi nå satser på forskning som kan gjøre nytte av dette materialet. Det er på høy tid å etablere et nytt forsknings- og utviklingsprogram innen språkteknologi som kan frembringe ny kunnskap om taleteknologi for norsk talespråk.

FORSKNINGSBASERT UTVIKLING av norsk taleteknologi skal resultere i produkter som skal kunne måle seg med de større språkene, og bidra til å forbedre selve teknologien. Et slikt program bør stimulere til utviklingsprosjekter i samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljø – denne samhandlingen mellom privat og offentlig sektor er avgjørende for utviklingen av god norsk taleteknologi.

Med det nye materialet som nå kommer på plass får vi en gyllen mulighet til å satse på norsk språk- og spesielt taleteknologi – vi håper forskere, næringsliv og politikere vil være med å gripe den!

KrF-nei til motgift

RUS

Erlend Horn (V), Komité for helse og sosial

ENSLIGE, MANNLIGE rusavhengige får ikke fast bolig etter tremånedersgarantien kommunen har gitt dem. Unge narkomane bor fremdeles på hospits. 3. november uttalte byrådsleder Monica Mæland i BT at de skal fjerne de åpne russcenene i Nygårdspar-

ken. Byrådserklæringen tyder ikke på at byrådet vil nå et slikt mål. Den eneste langsiktige løsningen på narkotikaproblemene i Nygårdsparken er en bedre rusomsorg. Det er forstemmende å lese at byrådet fremdeles nekter å diskutere tiltaket som bevislig har fungert i andre byer: Et rushelsesenter med sprøyterom og medisinsk hjelp. Nylig skrev BT om at helsepersonell kan dele ut motgift til rusavhen-

gige. Slik kan de hjelpe til dersom noen har tatt en overdose og ambulanshjelpen ikke rekker frem i tide.

NÆRMEST FØR debatten er i gang blir forslaget skutt ned av leder i Bergen KrF, Thomas Moltu. KrF, og byrådet som helhet, gjør lurt i å lytte til fagfolk og debatten før man konsekvent avviser et forslag fra sin egen arbeidsgruppe. Dessverre er ikke en

slik moralistisk og bastant holdning noe nytt fra partiet som nå har overtatt byrådsansvaret for rusomsorgen.

Motgift mot heroinoverdoser løser ikke rusproblemet i Nygårdsparken og andre steder i Bergen. Men hvis det redder liv bør det være enkelt: Bergen kommune er ansvarlig for innbyggernes helse. Når liv kan redde bør ideologiske skylapper og moralske dogmer vike.